

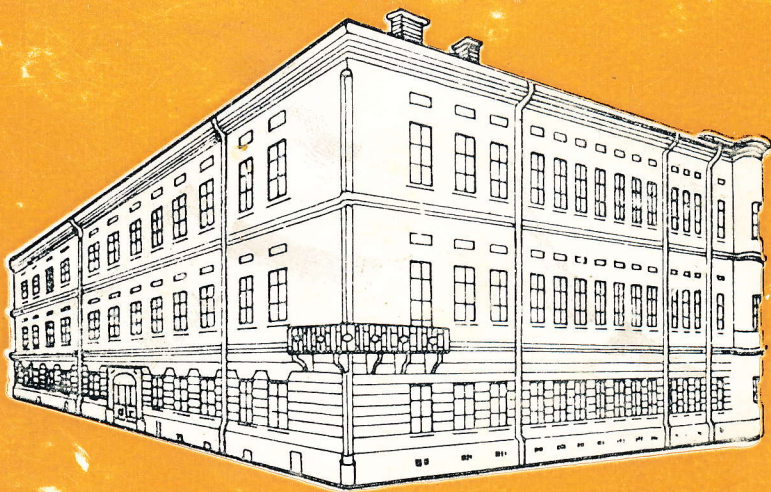
MINISTERUL CULTURII
MUZEUL NAȚIONAL DE ISTORIE A TRANSILVANIEI

ACTA MVSEI NAPOCENSIS

33

PREISTORIE—ISTORIE VECHĂ—ARHEOLOGIE

I

1996

MINISTERUL CULTURII

MUZEUL NAȚIONAL DE ISTORIE A TRANSILVANIEI

ACTA
MVSEI NAPOCENSIS
33

PREISTORIE — ISTORIE VECHĂ — ARHEOLOGIE

I

Biblioteca Muzeului de Istorie
al
TRANSILVANIEI

INV.

P. 9639

CLUJ-NAPOCA

1996

COLEGIUL DE REDACȚIE

Dorin Alicu, Nicolae Gudea (secretar de redacție), Eugen Iaroslavschi, Gheorghe Lazarovici (redactor responsabil), Ștefan Matei, Zoia Maxim, Constantin Pop

FONDATOR: ACAD. CONSTANTIN DAICOVICIU

ACTA MVSEI NAPOCENSIS

Publicația Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei. Orice corespondență se va adresa: Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei. 3400 Cluj-Napoca. Str. C. Daicoviciu nr. 2. Tel. 004/064/19.56.77; 19.17.18.

ACTA MVSEI NAPOCENSIS

Publication du Musée National de la Transylvanie. Toute correspondance sera envoyée à l'adresse: Musée National d'Histoire de la Transylvanie. 3400 Cluj-Napoca. Rue Constantin Daicoviciu no. 2. Tel. 004/064/19.56.77; 19.17.18.

CUPRINS

CONTENT — INHALT — SOMMAIRE

STUDII

FRIEDERICH E. RESCH, Typologische Studie kultischer Gesichtsdeckel aus der jungsteinzeitlichen Siedlung von Parța I	11—18
OCTAVIAN MUNTEANU, Cercetări cu privire la epoca bronzului târziu în spațiul pruto-nistrian	19—48
(<i>Untersuchungen zu späten Bronzezeit im Prut-Dnies'r-Raum</i>)	42
NICOLAE GUDEA, Die Nordgrenze der Provinz Moesia Superior in der Zeit des Bestehens Dakiens (106—275 n. Chr)	49—88
CLOȘCA I. BĂLUȚĂ, Lămpile romane din Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei	89—113
(<i>Les lampes romaines du Musée National d'Histoire de la Transylvanie</i>)	113
NICOLAE GUDEA, Câteva observații în legătură cu procesul de romanizare. III. Romanizarea numelor de plante în provinciile dacice (În legătură cu cartea Tereziei B. Tătaru)	115—133
(<i>Einige Betrachtungen zum Romainisierungsprozess in den dakischen Provinzen. III. Die Romanisierung von Pflanzennamen (In Verbindung mit dem Buch von Terezia B. Tătaru)</i>)	133—136

NOTE ȘI DISCUȚII

IOAN MÂRZA, Prima semnalare a unor urme rupestre, preistorice, în Masivul Preluca (Maramureș)	139—140
(<i>Praehistoric Rupestrian traces in the Preluca Mountains (Maramureș county)</i>)	140
MIHAI MEȘTER, Cercetări arheologice de suprafață în hotarul satul Ceaba	141—144
(<i>Surface archaeological researches in Ceaba's village land</i>)	142
MIHAI BLĂJAN, Așezări din cultura Schneckenberg descoperite la Copșa Mică (jud. Sibiu)	145—154
(<i>Sites de la culture Schneckenberg découverts à Copșa Mică (départ. de Sibiu)</i>)	149—150
FLORINA CRĂCIUN, Aspecte privind forma și tehnologia de prelucrare a topoarelor din cupru	155—161
(<i>Aspects concernant la forme et la technologie d'usinage des haches en cuivre</i>)	157

VLADIMIR HANGA, Valoarea prezentă a eposului homeric .	163—166
(<i>La valeur actuelle de l'épos homérique</i>)	166
CONSTANTIN POP, Mitul brăștei țestoase în reprezentări figurate din Dacia romană	167—168
(<i>Il mito della tartaruga in rappresentazioni figurate della Dacia romana</i>)	168
NICOLAE GUDEA, Note de lectură. III. Despre armata romană din provinciile dacice	169—178
(<i>Lektürnotizen. III. Über die römische Armee in den dakischen Provinzen</i>)	175—176
NICOLAE GUDEA, Note epigrafice. IV. Inscriptii gnostice . .	179—187
(<i>Epigraphische Notizen. IV. Gnostische Inschriften</i>)	182

AL V-LEA SIMPOSION NAȚIONAL DE ETNOARHEOLOGIE

EUGEN COMȘA, Gesturi redată de figurinele neolitice din sudul României	191—208
(<i>Les gestes des figurines de l'époque néolithique du sud de la Roumanie</i>)	198—199
DRAGOȘ GHEORGHIU, „Vasele-bincclu” — o interpretare etnoarheologică	209—215
(<i>“Binocular-vases” — an ethnoarchaeological approach</i>)	214
ZSOLT SZÉKELY, Locuințe și cuptoare de olar eneolitice la Ariușd. .	217—222
(<i>Habitations et fours de potier énéolithique à Ariușd</i>)	219
MIHAI ROTEȚA — TITUS FIZEȘAN, Groapa rituală de la Fântânele — „Dâmbul Popii”	223—224
(<i>La fosse rituelle de Fântânele — “Dâmbul Popii”</i>)	224
MARIA COMȘA, Câteva date referitoare la folosirea lutului ars și nears în ritualul funerar al unor morminte de incinerare din secolele VI—X de pe teritoriul României	225—237
(<i>Quelques dates concernant l'utilisation de l'argile brûlée ou de la terre pas brûlée dans la rituel funéraire de certains tombes à incinération du VI—Xe siècles apr. J.C. sur le territoire de la Roumanie</i>)	233—234
LIȚIA MARIA GAGA, Caracteristici ale gospodăriei tradiționale din sud-vestul României. Prelucrări la un studiu interdisciplinar	239—245
(<i>Caractéristique du ménage traditionnel du sud-ouest de la Roumanie. Préliminaires d'un étude interdisciplinaire</i>)	244—245

RAPOARTE DE SĂPĂTURI

FRIEDERICH E. REŠCH, Untersuchungen am linken Temeschufer in der jungsteinzeitlichen Siedlung von Parța I	249—266
---	---------

- GHEORGHE LAZAROVICI — ZOIA MAXIM — MIHAI MEȘTER — AUREL BULBUC — SORIN RADU, Șantierul arheologic Iclod. Campania din 1995. 267—299
(*The archaeological site Iclod. The campaign from 1995*) 287—288
- GHEORGHE LAZAROVICI — ZOIA MAXIM — MIHAI MEȘTER — AUREL BULBUC — SORIN RADU — VIORICA CRIȘAN, Șantierul arheologic Fundătura — „Poderei” (com. Iclod) . . . 301—321
(*The archaeological site Fundătura. The 1995 campaign*) 316
- GHEORGHE LAZAROVICI — MIHAI WITTEMBERGER — MIHAI MEȘTER — SORIN RADU — IOAN ILIEȘ — MONICA BODEA, Șantierul arheologic Țaga. Campania din 1995 323—352
(*The archaeological site Țaga. The 1995 campaign*) 337
- MIHAI MEȘTER, Săpături arheologice în Munții Petrindului 353—359
(*Archaeological excavations in the Petrind mountains*) 356
- VIORICA CRIȘAN, Așezarea dacică de la Sântimbru — „Pomii verzi” (jud. Harghita) 360—373
(*The dacian settlement from Sântimbru “Pomii verzi” (Harghita county)*) 369
- GABRIELA GHEORGHIU, Cisterna dacică de la Grădiștea de Munte 375—384
(*La citerne dacique de Grădiștea de Munte*) 389
- VIORICA CRIȘAN, Săpăturile arheologice de salvare din Cluj-Napoca, Str. Prahovei nr. 12 385—401
(*The escape excavations in Cluj-Napoca, Prahova street, 12*) 389
- GHEORGHE PETROV, Raport preliminar asupra cercetărilor arheologice din Complexul medieval de la Geoagiu de Jos, jud. Hunedoara (Campaniile din 1993, 1994, 1995) 403—413
(*Rapport préliminaire sur les recherches archéologiques du complexe médiéval de Geoagiu de Jos, dép. de Hunedoara (Les campagnes de 1993, 1994, 1995)*) 409—410
- ADRIAN ARDEȚ, Cercetările arheologice la biserica medievală de la Cărbunari—Țigănești (sec. XIII—XIV) . . . 415—424
(*Archäologische Forschungen an der mittelalterlichen Kirche in Cărbunari—Țigănești (13.—14. Jh.)*) 418
- GHEORGHE PETROV, Câteva date privind cercetările arheologice de la biserica românească din Cicău jud. Alba 425—432
(*Quelques données en ce qui concerne les recherches archéologiques de l’église roumaine de Cicău, dép. de Alba*) 431

RESTAURARE — CONSERVARE

- VASILICA-DANIELA POP, Restaurarea unui pandantiv de argint 435—437
(Le restauration d'un pendentif d'argent) 437
- DANA TEODORA PLEȘA, Conservarea unei Biblii tipărită la Viena în 1815 439—440
(The conservation of the Bible printed at Wien in 1815) 440
- EUGEN IAROSLAVSCHI, Tratamente anticorozive asupra fierului dacic 441—446
(Traitements anticorrosifs appliqués au fer dacique) 444

ARHEOMETRIE

- FLORIN C. STĂNESCU, Un posibil cadran solar de tip *discus* în planitia la Sarmizegetusa — Regia, România 449—467
(Eine mögliche Sonnenuhr der Art "discus in planitia" bei Sarmizegetusa — Regia, Rumänien) 460
- FLORIN C. STĂNESCU, Orientări astronomice în sanctuarele dacilor. Partea I. Sanctuarele dacilor de la Costești, România 468—476
(Astronomical orientations in ancient Dacian sanctuaries. First Part. Dacian's sanctuaries of Costești, Romania) 473—474
- DIANA BINDEA — CRISTINA SÂNGEREAN, Câteva observații asupra materialului faunistic de la Cheile Turzii — "Peștera Ungurească" 477—509
(Some observations about bone material from Cheile Turzii "Peștera Ungurească") 506—507
- GEROGETA EL SUSI, Fauna din așezarea dacică de la Sighișoara „Wietenberg” (jud. Mureș) 511—524
(The faunal remains in the dacian site from Sighișoara "Wietenberg" (Mureș county) 519—520
- VASILE MORARIU, Analiza proporțiilor sanctuarului și locuințelor neolitice de la Parța (jud. Timiș) 525—529
(A proportion analysis of the neolithic sanctuary and dwellings from Parța (Timiș county) 527—528
- VASILE MORARIU, Proporțiile corpului uman în unele reprezentări neolitice 531—547
(The proportions of the human body for various neolithic artefacts) 537—538
- VASILE MORARIU — DORIN CHIȘ — SILVAN MORARIU, Prospectări magnetice în așezarea neolitică de la Parța (jud. Timiș) 549—564
(Magnetic survey of the neolithic settlement of Parța (Timiș county) 552—553

- TRAIAN PICIU — MARINELA SÂNMÎHĂIAN — GHEORGHE LAZAROVICI, Relația fosfor—potasiu în straturile neolitice din „Peștera Ungurească” din Cheile Turzii 565—567
(La relation phosphore—potassium avec les niveaux néolithiques de la caverne „Ungurească” de Cheile Turzii) 566—567
- ADRIAN ALICU — DOINA ALICU — CORNEL MARIAN, Prelucrarea datelor obținute în urma efectuării unor prospecțiuni arheologice prin măsurarea rezistivității solului 569—592
(L'interpretation des données obtenus après l'effectuation des prospections archéologique par le mesurage de la résistivité du sol) 575
- IOAN MÂRZA, La géologie empirique et la géoarchéologie . . 593—59
- MARCEL BENEĂ, Metode de studiu utilizate în stabilirea provenienței pieselor arheologice de marmură . . 597—633
(Methods used in provenance studies of marble artefacts) 624
- GHEORGHE TOPAN — GHEORGHE LAZAROVICI — ADRIAN BALINT, Despre analizele metalografice ale unor topoare de aramă și cupru arsenic 635—646
(About metalographic analysis of some copper axes) 644—645
- MIHAI CIORTEA — GHEORGHE LAZAROVICI, Corelații între metalurgia din Transilvania și Anatolia. Prelucrări din baze de date cantitative 647—664
(Corelation between metallurgy from Transylvania and Anatolia. Work from cantitative data bases) 657—658
- CRINA TARCEA — LUCIAN TARCEA, Bază de date relațională pentru studiul materialului litic. Determinări mineralogice și petrografice asupra uneltelor cioplite din județul Sălaj 665—671
(Relation data base for lithic material. Mineralogical and petrographical determinations and processing on chipped tools from Sălaj county) 669—671
- LUCIAN TARCEA — GHEORGHE LAZAROVICI — CRISTINA SÂNGEREAN, Zeus: sistem pentru gestiunea și prelucrarea datelor arheologice 683—689
(Zeus: a system for archaeological research using statistica processing) 688

MUZEOGRAFIE

- CONSTANTIN POP, Expoziția națională „Capodopere de artă romană în Dacia” 693—695
(L'exposition nationale “Chefs d'oeuvre d'art romain en Dacie”) 695

BIBLIOGRAFII

- SORIN COCIȘ — ADELA PAKI, Bibliografia Daciei romane
(VI) 1990—1994 699—715
(*La bibliographie de la Dacie romaine. VI. 1990—1994*)

VIAȚA ȘTIINȚIFICĂ

- CONSTANTIN POP, Al III-lea colocviu româno-elvețian „La
politique édilitaire dans les provinces de l’Em-
pire Romain” 719—721

RECENZII ȘI PREZENTĂRI DE CĂRȚI

- REGULA FREI-STOLBA și HEINZ E.-HERZIG (coordonatori) *La politique édilitaire dans les provinces de l’Empire Romain, IIème—IVème siècles après J.-C. (Actes du II-e Colloque Roumano-Suisse, Berne, 12—19 septembre 1993), Berne, 1995* (Constantin Pop) 725—726
- DORIN ALICU și HANS BÖGLI (coordonatori), *La politique édilitaire dans les provinces de l’Empire Romain. Actes du I-er Colloque Roumano-Suisse, Deva, 21—26 octobre 1991, Colecția „Bibliotheca Musei Napocensis”, VI, Cluj-Napoca, 1993* (Constantin Pop) 727—728
- JUTTA RONKE (coordonator), *Akten des 10. Internationalen Tagung über antike Bronzen, Freiburg, 18—22, Juli, 1988, in Forschungen und Berichte zur Vor- und Frühgeschichte in Baden-Württemberg, 45, Stuttgart, 1994* (Constantin Pop) 729—740
- DOINA BENEĂ — PETRU BONA, *Tibiscum, Editura „Mu-
seion”, București, 1994* (Constantin Pop) . . . 731—732

CRONICĂ

- * * * Membrii onorifici ai Muzeului Național de Istorie a
Transilvaniei: Pierre Julien, Costel Alic . . . 735—752
- CONSTANTIN POP, *Cronica activității secțiilor de arheologie ale
Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei (1995)* 753—765
*Tätigkeit der Abteilungen Archäologie des Na-
tionalmuseums für Geschichte Siebenbürgens*
- PREȘCURTĂRI BIBLIOGRAFICE — (ABRÉVIATIONS BI-
BLIOGRAPHIQUES. ABKÜRZUNGEN) . . . 766—772